

به نام خدا
دانشگاه علوم پزشکی همدان
دانشکده پرستاری و مامایی

طرح درس روش‌شناسی و نقد پژوهش‌های کمی و کیفی در پرستاری

نیمسال اولسال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰
محل برگزاری: کلاس ۱۱
زمان کلاس:

رشته و مقطع تحصیلی: دکترای پرستاری
تعداد: ۳ واحد نظری و ۰/۵ واحد عملی
مدرسین: خانم دکتر کرمپوریان و آقایان دکتر شمسایی و عشوندی

مقدمه: دانش روش‌های پژوهش، در حرفه پرستاری تاثیر شگرفی دارد و پژوهشگران پرستاری را جهت گسترش مستمر مرزهای دانش بشر یاری می‌دهد تا با ارائه روش‌های نوین، مراقبت از سلامتی انسان‌ها را تامین نمایند. در این درس سعی شده تا اصول پژوهش کمی، کیفی و ترکیبی و نیز نقد آنها، با شیوه‌ای تفکر برانگیز مطرح شود تا دانشجویان مقطع دکتری به بالاترین سطح دانش پژوهش دست یابند.

شرح درس: در این درس، دانشجویان با فلسفه، متدولوژی، اصول اخلاقی، کاربرد نتایج و نیز گام‌های ارزیابی، مقایسه تحلیل و نقد عناصر انواع پژوهش‌های کمی، کیفی و ترکیبی آشنا می‌شوند. شناخت این موارد و تمرین آنها سبب سهولت نگارش پروپوزال، اجرای آن و انتشار نتایج رساله دانشجویان خواهد شد.

اهداف کلی درس:

- ۱- شناخت انواع روش‌های پژوهش‌های کمی و نقد ارزیابی آنها
- ۲- شناخت انواع روش‌های پژوهش‌های کیفی و نقد و ارزیابی آنها
- ۳- شناخت انواع روش‌های پژوهش‌های ترکیبی و نقد و ارزیابی آنها

روش تدریس: با در نظر گرفتن رویکرد آندراگوژیک که روش‌های فعال تدریس و دانشجو-محور را می‌طلبد، محتویات درس توسط اساتید، سمینار دانشجویی، بحث گروهی و یادگیری مبتنی بر شواهد ارائه می‌شود.

وظایف دانشجویان:

- ۱- دارای زیربنای علمی مناسب (آشنایی با مبانی و روش‌شناسی تحقیق) جهت فراگیری مطالب درس باشند.
- ۲- به طور منظم و مداوم در کلاس حضور یافته و در بحث‌های علمی کلاس شرکت فعال داشته باشند.
- ۳- پس از انتخاب و مطالعه پژوهش‌های کمی، آن را نقد و نتیجه را به صورت بحث گروهی و مکتوب ارائه نماید.
- ۴- پس از انتخاب و مطالعه پژوهش‌های کیفی، آن را نقد و نتیجه را به صورت بحث گروهی و مکتوب ارائه نماید.

تذکر: دانشجو لازم است دو هفته قبل از ارائه شفاهی، متن مقاله را در اختیار مدرس و هم‌کلاسی‌ها قرار داده تا آنها با مطالعه و آگاهی از محتوی مقاله در روند نقد مشارکت فعال داشته باشند.

عنوان	تاریخ	ارائه دهنده
قسمت الف: پژوهش‌های کمی		
۱	معرفی درس، اهمیت و فلسفه پژوهش کمی، تبیین روش‌های کمی	دکتر عشوندی A
۲	جامعه، نمونه، روش‌های نمونه‌گیری، محیط پژوهش	دکتر کرمپوریان B
۳	روش‌های گردآوری داده‌ها در تحقیقات کمی	دکتر عشوندی A
۴	پایایی و روایی ابزار جمع‌آوری داده‌ها، انواع تورش	دکتر شمسایی B
۵	مروری بر انواع مطالعات کمی (توصیفی و تحلیلی)	دکتر عشوندی A
۶	مروری بر انواع مطالعات کمی (مداخله‌ای)	دکتر کرمپوریان B
۷	نقد مطالعه توصیفی (موردی - شاهدی)	دکتر عشوندی A
۸	نقد مطالعه (کوهورت)	دکتر شمسایی + دانشجوی B
۹	نقد مطالعه تجربی (RCT)	دکتر عشوندی + دانشجوی A
۱۰	تجزیه و تحلیل و جمع‌بندی داده‌های کمی EBP و Research Utility	دکتر شمسایی B
قسمت ب: پژوهش‌های کیفی		
۱۱	فلسفه پژوهش کیفی، تبیین روش‌های کیفی، مقایسه تحقیقات کیفی و کمی	دکتر عشوندی A
۱۲	روش‌های جمع‌آوری داده‌ها و اعتبار و پایایی اطلاعات در مطالعات کیفی	دکتر کرمپوریان B
۱۳	معرفی الگوی نقد تحقیقات کیفی	دکتر عشوندی A
۱۴	تحلیل محتوا و نقد آن	دکتر کرمپوریان + دانشجوی B
۱۵	نظریه پایه	دکتر عشوندی + دانشجوی A
۱۶	پدیده‌شناسی و هرمنوتیک	دکتر شمسایی + دانشجوی A
۱۷	نقد یک مطالعه نظریه پایه	دکتر عشوندی + دانشجوی A
۱۸	نقد مطالعه پدیده‌شناسی و هرمنوتیک	دکتر شمسایی + دانشجوی A
۱۹	تحقیق قوم‌نگاری و نقد آن	دکتر عشوندی + دانشجوی A
۲۰	تحقیق تاریخی و نقد آن	دکتر شمسایی + دانشجوی A
۲۱	تحقیق عملکردی و نقد آن	دکتر عشوندی + دانشجوی A
۲۲	مطالعات مروری (تحلیل مفهوم، نظام‌دار، یکپارچه و انتقادی)	دکتر شمسایی + دانشجوی A
۲۳	مطالعات ترکیبی (Triangulation, Mix methods) و نقد آن	دکتر عشوندی + دانشجوی A
۲۴	جمع‌بندی کلاس	مدرسین

* توجه: کلاسهای A دوشنبه‌ها ۴ تا ۶ و B شنبه‌ها ۲ تا ۴ تشکیل می‌شود.

روش ارزشیابی قسمت نظری (۳ واحد):

ارائه کنفرانس و نقد مقالات	۷ نمره
شرکت فعال در کلاس	۳ نمره
امتحان پایان ترم	۷ نمره
جمع	۱۷ نمره

تکالیف و نحوه ارزیابی واحد عملی (۵/۰ واحد): ۳ نمره

- ۱) تدوین و ارائه کتبی یک پروپوزال تحقیق کمی: ۱ نمره
 - ۲) تدوین و ارائه شفاهی و کتبی یک پروپوزال تحقیق کیفی: ۲ نمره
 - ۳) ساب میت نقد یک مقاله در مجله معتبر (حداقل یک Letter to editor): ۱ نمره (تشویقی)
- * دانشجوی موظف است یک پروپوزال تحقیق کیفی را تدوین و به صورت کتبی و شفاهی ارائه نماید.

دانشجو در نقد پژوهش‌های کمی در پرستاری حداقل جنبه‌های زیر در نظر گرفته شود:

۱- از نظر وضوح مفاهیم و گام‌های پژوهش	۷- جمع آوری داده‌ها
۲- مقایسه و تحلیل و ارزشیابی	۸- تجزیه و تحلیل داده‌ها و گسترش مفهوم
۳- موضوع و تعریف واژه‌ها	۹- مزایا و محدودیت‌ها
۴- اهداف، سوال‌ها و فرضیه‌ها	۱۰- ملاحظات اخلاقی
۵- جامعه پژوهش و نمونه‌گیری	۱۱- اصول نگارش
۶- ابزار، اعتبار و پایایی، تورش	

• در نقد پژوهش‌ها یکفیدر پرستاری حداقل جنبه‌های زیر در نظر گرفته شود:

۱- توصیف واضح descriptive vividness	۹- اعتبار و پایایی داده‌ها
۲- تناسب و دقت روش‌شناسی	۱۰- جمع آوری داده‌ها
۳- دقت تحلیلی analytical preciseness	۱۱- تجزیه و تحلیل داده‌ها و گسترش و ایجاد مفهوم و مفاهیم اصلی
۴- پیوند نظری theoretical connectedness	۱۲- مزایا و محدودیت‌ها
۵- ارتباط داشتن relevance	۱۳- ملاحظات اخلاقی
۶- شناسایی پدیده مورد نظر	۱۴- نگارش یافته‌ها
۷- سوال اصلی پژوهش، اهداف، جامعه	
۸- نمونه‌گیری (روند انتخاب شرکت‌کنندگان)	

References:

1. LoBiondo-Wood G, Haber J, Singh MD. Nonexperimental designs. Nursing research in Canada: Methods, critical appraisal, and utilization (The last edition).
2. Keele R. Nursing research and evidence-based practice: ten steps to success. Jones and Bartlett publisher, (The last edition).
3. Newell R, Burnard P. Research for evidence based practice. Blackwell publishing, (The last edition).
4. Polit D, Beck CH. Essentials of nursing research, Lippincott, Philadelphia, (The last edition).
5. Burns.N, Grove S. The practice of nursing research- Conduct critique, and utilization. Saunders, Philadelphia, (The last edition).
6. Burns, L. and Grove, S. K. *Understanding nursing research*, Philadelphia: W. B. Saunders, Co. (The last edition).
7. Wood.G, Haber.J. *Nursing Research*. St. Louis. c.v. mosbyco (The last edition).
8. Glaser, B.G. *Doing grounded theory: Issues and discussions*. Sociology Press, Mill Valley. CA, USA. (The last edition).
9. Halloway & Wheeler. *Qualitative Research for Nursing*. Black well co. (The last edition).
10. Spezialstreubert, Helen J. *Qualitative Research in Nursing Advancing the Humanistic Imperative*. Philadelphia: Lippincott. (The last edition).
11. Straubert, H. and Carpenter, D., *Qualitative research in nursing: Advancing the humanistic imperative*. Philadelphia: Lipincott, Co. (The last edition).
12. Strauss, A. Qualitative analysis for social scientists, Cambridge, university press (The last edition).
13. Strauss, A., Corbin J., *Basics of Qualitative Research. Grounded Theory, Procedures and Techniques*. Sage Co, California (The last edition).
14. - Nieswiadomy, Rosemarie. *Fundamentals of Nursing Research*. Third edition. Stamford. Connecticut. Appleton & Lange Co. (The last edition).

۱. بست ، جان. روشهای تحقیق در علوم تربیتی. ترجمه حسن پاشا شریفی و نرگس طالقانی. انتشارات رشد ۱۳۷۶

۲. دلاورخان، بهمن. روشهای تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی. نشر ویرایش ۱۳۷۷

۳. خدمت، حسین و دیگران. روش تحقیق در علوم پزشکی. (طرح تحقیقاتی، متدولوژی و آمار) انتشارات تیمورزاده ۱۳۷۸.

۴. هال جورج ، م. چگونه یک مقاله علمی بنویسیم؟ ترجمه پیر مودن، فیروزی و سرائی ۱۳۷۸.

۵. عابد سعیدی، ژبلا. روش تحقیق در علوم پزشکی بهداشت. نشر سالمی، تهران ۱۳۸۱

۶. محسن ادیب حاج باقری، صلصالی، مهوش و سرور پرویزی، روشهای تحقیق کیفی. تهران : بشری ۱۳۸۶

- کلیه مجلات علمی پژوهشی داخل کشور یا نمایه شده در پایگاه ISI و Pubmed که مقالات تحقیقاتی پرستاری را با رویکردهای کمی و کیفی منتشر می کنند.